

עפ"ג 67402/03/16 - מדינת ישראל נגד מועאד אבו ריש

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 67402-03-16 מדינת ישראל נ' אבו ריש
בפני כב' השופט יוסף אלרון, נשיא [אב"ד]
כב' השופט יחיאל ליפשיץ
כב' השופטת אורית וינשטיין
המערכת מדינת ישראל
נגד מועאד אבו ריש
המשיב

פסק דין

השופט יחיאל ליפשיץ:

1. ערעור על החלטתו של ביהמ"ש קמא (סגנית הנשיא, כב' השופטת א' קנטור) מתאריך 03.3.16, אשר הורתה על הארכת המועד למילוי התנאים שיאפשרו החזרת תפוס (רובה ציד), והכל כמפורט להלן.
 2. כנגד המשיב הוגש, בתאריך 6.2.13, כתב אישום שייחס לו עבירות שונות מחוק להגנת חיי הבר, תשט"ו - 1955 (להלן: **חוק להגנת חיי הבר**), וזאת בהקשר לציד לא חוקי שבוצע באמצעות רובה ציד דו קני (להלן: **הרובה**). נטען, כי המשיב ואדם נוסף צדו חוגלות באמצעות הרובה לעיל בתאריך 26.9.12.
- בתאריך 2.7.15 הורשע המשיב, על פי הודייתו, בעבירות שיוחסו לו; ובתאריך 20.9.15 גזר ביהמ"ש קמא את דינם של המשיב ושל שותפו. המשיב נדון לקנס ולהתחייבות כספית. כמו כן, התייחס ביהמ"ש קמא, במסגרת גזר הדין, לרובה לעיל. זה המקום לציין כי מדובר ברובה בבעלות המשיב שהיה בעל רישיון ציד בתקופה הרלוונטית.

במסגרת גזר הדין נקבע, בהקשר לרובה, כך:

"אני מורה על החזרת רובה ציד דו-קני שמספרו 237367 לידי הנאשם 2 (המשיב בענייננו) כפוף להצגת רישיון נשק + רישיון ציד ברי תוקף.

אני מאפשרת לנאשם להשיג את הרישיונות האמורים עד ליום 20.3.16.

במידה ולא ישיגם עד אז, יחולט הנשק לטובת אוצר המדינה.

חגורת הנשק תוחזר אף היא לנאשם 2. הכדורים יושמדו. נוצות שנתפסו יושמדו".

3. הן המערערת (המאשימה) והן המשיב הגישו ערעורים על גזר הדין. בערעור המאשימה נטען גם לעניין אי מתן צו לחילוט של הרובה. בתאריך 17.1.16 נדחו שני הערעורים (עפ"ג 4104-11-15; עפ"ג 36884-11-15 - בפני הרכב בראשות כב' השופט הבכיר י' גריל).

4. בתאריך 23.2.16 הגיש המשיב לביהמ"ש קמא בקשה שכותרתה "בקשה להארכת מועד לאי חילוט כלי ירייה". בבקשה נטען, כי הליכי הוצאת הרישיונות (רישיון ציד ורישיון נשק) מעוכבים על ידי המערערת ולכן יש צורך בהארכת מועד כדי שהחלטה בדבר החזרת הנשק לא תרוקן מתוכן. הודגש, כי הליכי הרישוי לעיל תלויים בראש ובראשונה במערערת.

המערערת הביעה את התנגדותה לבקשה לעיל, בצינה כי במסגרת הערעורים שנדונו לא הועלתה כל השגה ביחס למועד שהוקצב למשיב להשגת הרישיונות. לכן, משהסתיים ההליך הפלילי ומשלא הוגשה במועד כל בקשה לתיקון פסק הדין, אין מקום להארכת המועד.

בתאריך 3.3.16 קיבל ביהמ"ש קמא את הבקשה, מנימוקיה, וקבע כך:

"מנימוקי הבקשה, בהמשך לגזר הדין שניתן אשר אושר בערעור ועל אף עמדת המשיבה, הנני מאריכה המועד עד לתאריך 01.3.17".

5. החלטה לעיל מתאריך 3.3.16 הינה נושא הערעור הנוכחי.

המערערת חזרה על עיקר הטענות שצוינו לעיל ועיקרן שההליך הפלילי הסתיים - הן בבית משפט קמא והן בערכאת הערעור. לכן, פסק דינו של בית המשפט קמא הפך לחלוט ואף לא ניתן לתקנו, בהיעדר הסכמת הצדדים (ור' בנדון סעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד - 1984). המערערת טענה כי החלטת בית המשפט קמא אף לא נופלת לגדרו של סעיף 87 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 שכן בהארכת מועד לביצוע עונש, שכן חילוט אינו מהווה רכיב עונשי.

מנגד, הפנה בא כוח המשיב לכך כי מימוש החלטת בית המשפט בדבר החזרת כלי הנשק, תלוי בראש ובראשונה במערערת עצמה. בהקשר זה, הפנה בא כוח המשיב לתכתובות בינו לבין המשיבה מהן עולה, על פני הדברים, כי

פניות המשיב למערערת לקדם את הליכי קבלת הרישיונות (ולכל הפחות את בחינת בקשותיו בנדון), נתקלו בעיכובים שונים. כך, לדוגמה, הפנה בא כוח המשיב למכתב של רשות הטבע והגנים (אשר אמונה על מתן רישיון הציד) מתאריך 08.3.16, ממנו עולה שהתיק שנפתח כנגד המשיב (היינו, התיק שהתנהל בבית המשפט), כלל לא הגיע, פיזית, למשרדי רשות הטבע והגנים ולכן הם טרם החלו בטיפול בבקשות המשיב בנדון. במלים אחרות, נטען כי התנגדות המערערת להארכת המועד נגועה בחוסר הגינות, שכן מחד היא מעכבת את קידום תנאי הסף להחזרת הנשק; ומאידך גיסא, היא מתנגדת להארכות המועד המבוקשות. בא כוח המשיב הדגיש שהחלטת ביהמ"ש קמא הינה החלטה להחזרת תפוס ואין מדובר בהחלטת חילוט.

6. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי דין הערעור להידחות.

7. אזכיר, כי במסגרת ההליך בביהמ"ש קמא עתרה המערערת לחילוט הנשק (ראה דברי בא כוח המערערת בעמ' 31, שורה 12 לפר'). בית המשפט קמא דחה את בקשת החילוט והחליט, כאמור לעיל, על החזרת הנשק בכפוף לקיום התנאים שנקבעו. יחד עם זאת, משום טיבו של ה"תפוס" והדרישה בדן לרישיונות בהקשר לתפוס זה, אפשר בית המשפט קמא ארכה להשגת הרישיונות. באם, לדוגמה, היה מדובר בנשק קר, היה זה מוחזר זה מכבר, לאחר דחיית ערעור המדינה.

8. סמכות החילוט בנדון נובעת משני מקורות משלימים:

הראשון, סעיף 12 (א) לחוק להגנת חיית הבר. סעיף זה קובע כי: **"כלי ציד או אמצעי ציד אחר, פרט לכלי רכב ממונע, ששימשו למעשה עבירה על חוק זה או על תקנה לפיו, וכן חייית בר שניצודה בעבירה כזו, רשאי ביהמ"ש הדן בעבירה לצוות על חילוטם לאוצר המדינה...; הוראה זו אינה גורעת מסמכותו של ביהמ"ש להורות הוראה אחרת בענין זה לפי כל דין אחר"**. (ההדגשה אינה במקור).

השני, סעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט - 1969, אשר קובע את סמכות ביהמ"ש להורות, בנוסף על כל עונש שיטיל, על חילוט. סעיף זה אף מקנה לביהמ"ש את הסמכות ליתן צו חילוט בין בגזר הדין ובין על פי עתירה מטעם תובע שתוגש לאחר גזר הדין.

9. כפי שכבר צוין, הערעור אינו נסוב ואינו יכול להיות נסוב סביב עצם החלטה להחזיר את הרובה - סוגיה זו נדונה במסגרת פסק הדין שניתן בהליכי הערעור. הערעור עניינו אך ורק בהחלטה המשלימה שניתנה לעניין הארכת המועד להוצאת הרישיונות.

10. סבורני כי לבית המשפט קמא היתה סמכות להאריך את המועד בהקשר להחזרת הרובה.

11. החלטתו של בית המשפט קמא לעניין הרובה שניתנה במסגרת גזר הדין, אינה החלטת חילוט אלא החלטה אשר דחתה את בקשת החילוט. כאמור לעיל, אלמלא היה מדובר בנשק אשר מחייב רישיון כדן, היה ה"תפוס" מוחזר

זה מכבר. עולה בבירור כי הארכה שהתבקשה נדרשה לשם טיפול בבקשות המשיב לקבלת רישיונות ונשק משכך, יש לאפשר את מימוש החלטת בית המשפט קמא באופן סביר ולנוכח העובדה כי מדובר בקניינו של המשיב.

ב"כ המשיב הציג את מכתב רשות הטבע והגנים מתאריך 8.3.16, ממנו עולה כי אותה עת הרשות טרם החלה בטיפול בבקשות שהופנו אליה וזאת משום שהתיק (הפיזי) הנוגע לציד הלא חוקי טרם התקבל. במילים אחרות, בעוד שגזר הדין מתאריך 2.7.15 קבע תאריך יעד לקיום התנאים של השגת הרישיונות הנדרשים עד לתאריך 20.3.16; הרשות, מנגד, טרם החלה אותה עת בטיפול בבקשות המשיב למתן הרישיונות.

אציין, כי לאחר מועד הדיון שהתקיים בפנינו, בתאריך 23.5.16, הגישו הצדדים הודעות ובהן טענות הדדיות שונות כנגד הטיפול (או אי הטיפול) בבקשות לקבלת הרישיונות וכן צרפו מסמכים שונים בנדון. ואולם, אין בכוונתנו להיכנס "לעובי הקורה המנהלית", ומה שחשוב הוא, לענייננו, כי לנוכח לוח הזמנים שנוצר התבקשה התערבות שיפוטית בדבר הארכת התקופה לקיום התנאים על מנת למנוע חילוט הרובה.

12. לעיצומה של הטענה בדבר חוסר סמכות - עמדת המערערת כי בית המשפט קמא נעדר סמכות להאריך מועדים בנוגע להחזרת תפוסים, אינה מקובלת עלי.

13. הפניתי לעיל לכך כי סמכות החילוט (ובענייננו - אי החילוט), יכולה להיעשות גם לאחר מתן גזר הדין (ר' ס' 39 לפסד"פ). אכן, בענייננו התבקש החילוט כבר בשלב הטיעונים לעונש ובקשה זו נדונה במסגרת גזר הדין. יחד עם זאת, מס' 39 לעיל ניתן ללמוד שאין מניעה שסוגיית החילוט תידון בנפרד מ"ליבת" גזר הדין ולאחר שזה ניתן; ומאליו יוצא, לטעמי, כי משמעות הדבר היא כי שאין מניעה שלבית המשפט תהיה סמכות להמשיך ולטפל בכל העניינים הנובעים מכך.

14. זאת ועוד, גם אם תאמר שהחלטת בית משפט קמא בעניין הרובה במסגרת גזר הדין הינה החלטת חילוט (וליתר דיוק - החלטת חילוט מותנית, לפיה הרובה יחולט באם המשיב לא ישיג את הרישיונות הנדרשים), אזי במקרה שכזה מדובר בחלק מרכיבי הענישה שבגזר הדין. לכן, מוקנית לבית המשפט סמכות להאריך מועדים מכוח ס' 87 לחוק העונשין. סעיף זה קובע כי משנקבע מועד לביצועו של עונש, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר. גם במקרה שכזה, בחינת החלטת ההארכה שניתנה על ידי בית המשפט קמא, בנסיבות העניין, הינה סבירה וודאי שאינה מצדיקה התערבות.

המערערת טענה בהקשר לעיל, כי סמכות החילוט אינה עונשית ולכן סעיף 87 לעיל אינו חל. ואולם, סמכות החילוט הינה סנקציה עונשית באופייה (ור' בנדון האמור בע"פ 7646/07 **אייל נ' מ"י**, 20.12.07; פסקה ח' (9)). אבהיר, כי גם אם קיימות גישות אחרות בפסיקה לפיהן מוסד החילוט אינו בהכרח עונשי, הכוונה היא למקרים בהם מבקשת המאשימה לחלט רכוש שהושג בעבירה, להבדיל מבקשת חילוט ביחס לרכוש ששימש לביצוע מעשה העבירה, ובמקרה הראשון - מדובר ב"הוצאת בלעו של גזלן מפיו" (ולגישות השונות בנדון ר', לדוגמה, האמור בע"פ 4496/04 **מחאג'נה נ' מ"י**, 11.9.05). בענייננו, אין מחלוקת שהרובה הינו קניינו של המשיב ושימש אותו לביצוע

מעשה העבירה ולכן הגישות שנדונו לעיל אינן רלוונטיות. זאת ועוד, גם אם אין מדובר ברכיב עונשי טהור, הרי שמדובר באמצעי בעל היבטים עונשיים. לכן, כאמור לעיל, סבורני שס' 87 לחוק העונשין חל במקרה הנדון.

15. מעבר לנדרש אציין כי גם אלמלא ס' 87 לעיל, ייתכן ויש בסיס לטענה כי סמכותו של בית המשפט להאריך את המועד בענייננו הינה סמכות עזר נלווית, יש יאמרו "סמכות טבועה", או כזו שהינה מתוקף ס' 3 לחסד"פ, למילוי החלטותיו. יחד עם זאת וכאמור לעיל, איני נדרש להכריע בנדון.

16. סוף דבר, לו דעתי תשמע הייתי מורה על דחיית הערעור.

י. ליפשיץ, שופט

השופט אורית וינשטיין:

אני מצטרפת לתוצאה אליה הגיע חברי, כבוד השופט י' ליפשיץ, וסבורה כי יש מקום להורות על דחיית הערעור.

א. וינשטיין, שופטת

השופט יוסף אלרון, נשיא [אב"ד]:

דעתי שונה מדעתם של חבריי, ואני סבור כי דין הערעור להתקבל באופן שבו היינו מורים על ביטול החלטת בית המשפט קמא מיום 3.3.2016 שעניינה הארכת המועד להוצאת הרישיונות (ציד ונשק), ולמעשה מורים על חילוט הנשק לאור אי עמידת המשיב בתנאים כפי שנקבעו בגזר הדין מיום 20.9.2015.

העובדות הרלוונטיות פורטו בחוות דעתי של חברי, השופט ליפשיץ, ומטעם זה, לא אשוב לעשות זאת בחוות דעתי זו.

אני סבור כי החלטת בית המשפט קמא מיום 3.3.2016, שהאריכה כאמור את המועד להוצאת הרישיונות עד לתאריך 1.3.2017 (ההחלטה נושא הערעור שבפנינו), ניתנה בחוסר סמכות ומכאן שיש להורות על ביטולה.

אין חולק כי החלטת בית המשפט קמא נושא הערעור דנן, ניתנה לאחר שהן פסק דינו של בית המשפט קמא והן פסק הדין בערכאת הערעור - הפכו חלוטים.

יודגש כי בהודעת הערעור שהגיש המשיב לבית משפט זה (ע"פ 36884-11-15) לא טען טענה כלשהי באשר לסד הזמנים שהוקצב לו להסדרת הוצאת הרישיונות על פי פסק דינו של בית משפט קמא, ונושא זה כלל לא עלה לדיון.

כלל יסוד הוא כי עם מתן פסק הדין מסיים בית המשפט את מלאכתו ושוב אין הוא מוסמך לשנותו, למעט תיקון טעות המוגדר בסעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד - 1984.

בבסיס עקרון סופיות הדין והוודאות המשפטית ניצבת ההנחה כי "פתיחת שערי בית המשפט לתקיפה שאין לה סוף של פסקי דין שעברו את מלוא ההליך הפלילי, סופה ערעור מוחלט של הביטחון והיציבות במשפט" (מ"ח 6148/95 **עזריה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(2) 333, בעמ' 355).

במקרה דנן, ניתן לומר כי בית המשפט קמא "קם מכיסאו" ומשכך, לא היתה לו עוד סמכות לשנות מהוראת פסק הדין, שהפכה כאמור לחלוטה.

באשר להחלטתו של בית המשפט קמא לעניין רובה הצייד הדו קני שניתנה במסגרת פסק הדין, אציין כי איני מקבל את קביעות חברי, כי המדובר בהחלטה "אשר דחתה את בקשת החילוט", וכי "אלמלא היה מדובר בנשק אשר מחייב רישיון כדין, היה ה"תפוס" מוחזר זה מכבר".

לטעמי, אין המדובר בדיון ערטילאי ותיאורטי גרידא. כתב האישום בעניינו של המשיב, כמו גם פסק הדין וההחלטה נושא הערעור בפנינו, עוסקים כולם בנשק ובעבירה שבוצעה בנשק זה, במוקד הדין שבפנינו. המדובר בעניין מהותי להחלטתו דנן של בית המשפט קמא עליה משיגה המערערת.

ללא ספק המדובר בהחלטת חילוט-מותנה, אשר אי עמידה בתנאי קבלת הרישיונות יש בה כדי להביא לחילוטו של רובה הצייד הדו-קני.

בניגוד לעמדת חברי, אני סבור כי לא חלה הוראת סעיף 87(א) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), כמו גם הוראת סעיף 39(ג) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט - 1969 (להלן: "פקודת סדר הדין הפלילי").

סעיף 87(א) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"נקבע מועד לביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר".

אלא, שבעניינו ההוראה שנקבעה בפסק דינו של בית המשפט קמא התייחסה למועד הוצאת רישיונות נשק וציד בכדי עמוד 6

למנוע את החילוט ולהותיר את רובה הציד ברשותו.

בנוסף, הגם שהתפיסה הרווחת רואה את מוסד החילוט כבעל אופי עונשי (ע"פ 3162/94 **מדינת ישראל נ' מישל ישראל**, פ"ד נ(3) 265 (1996)), שכן המדובר בסנקציה עונשית הבאה להכאיב לעובר העבירה ולהרתיע את זולתו (ע"פ 7646/07 **אהרון אייל כהן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (20.12.07)), נפסק לא אחת כי על אף שמדובר בהליך "עונשי במהותו" (ע"פ 1982/93 **בנק לאומי לישראל נ' מדינת ישראל**, פ"ד מח(3) 238 (1994)), עדיין קיימות השקפות שונות המבחינות בין החילוט לבין ענישה "קלאסית" (ר', למשל, ע"פ 7376/02 **ירון כהן נ' מדינת ישראל**, פ"ד נז(4) 558 (2003); ע"פ 7598/95 **צ'רלי בן שטרית נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(2) 385 (1998)).

באשר לסעיף 39(ג) לפקודת סדר הדין הפלילי הקובע כי "צו חילוט לפי סעיף זה יכול שיינתן בין בגזר הדין ובין על פי עתירה מטעם תובע", הרי שגם סעיף זה אינו יכול לשמש מקור סמכות להחלטת בית המשפט קמא, שכן, כאמור, אין עניינו ב"צו חילוט" אלא דווקא בהחלטה שמשמעה הסדרת סד זמנים להוצאת רישיונות לשם מניעת חילוט, ובנוסף, גם אם נניח לשם ההדגמה כי עסקינן "בצו חילוט" עדיין בהתאם לסעיף הנ"ל הוא יכול להינתן "על פי עתירה מטעם תובע", היינו, לבקשת המאשימה, ואין מדובר כלל בנסיבות דומות לנסיבות שלפנינו.

טרם סיום אציין כי אני מודע לטענות שהעלה ב"כ המשיב בדבר הקושי הברוקרטי אשר לעיתים האזרח נתקל בו בעת הוצאת רישיונות נשק בכלל, וטענות בפנינו בדבר חוסר הגינותה של הרשות כלפי המשיב בפרט. לעניין זה אין לי אלא להפנות לכלל הבסיסי בדבר חזקת התקינות המינהלית של הרשות (ר', למשל, רע"פ 1088/86 **סברי חסן מחמוד נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה הגליל המזרחי**, פ"ד מד(2) 417 (1990)).

באשר לטענה בדבר אי טיפול הרשות בעניינו של המשיב, אזי, מתכתובות שהוחלפו בין הצדדים והוגשו לעיונו לאחר הדיון, עולה כי המשיב, באמצעות בא כוחו, התבקש במספר הזדמנויות להעלות טענותיו בכתב, אולם בא כוחו סרב ודרש לקיים שימוע בעל-פה.

משכך, איני מקבל את הנחת האחריות במקרה דנן לפתחה של הרשות כקביעת חברי בצינו "הרשות, מנגד, טרם החלה אותה עת בטיפול בבקשות המשיב למתן הרישיונות".

יוצא איפוא, כי טענות ב"כ המשיב בדיון בפנינו על כך שהרשות "מערימה קשיים" בהוצאת הרישיונות, אין בהן ממש, וממילא נראה כי המדובר בטענות שמטבען מקומן להתברר במסגרת ההליך המינהלי.

המדובר בטענות שאינן יכולות "לפתוח מחדש" רכיבים מפסק הדין שהפכו חלוטים זה מכבר ובוודאי שאין בכוחן להצדיק התערבות שיפוטית מקום שבית המשפט קמא, כאמור, סיים מלאכתו.

אשר על כן, דעתי הינה כאמור כי הערעור בדין יסודו, וכי החלטת בית המשפט קמא להארכת המועד להוצאת הרישיונות ניתנה בחוסר סמכות ומשכך - יש להורות על ביטולה.

י. אלרון - נשיא
[אב"ד]

אשר על כן, הוחלט בדעת השופטים י' ליפשיץ וא' וינשטיין, ובניגוד לדעתו החולקת של הנשיא, השופט יוסף אלרון, לדחות את הערעור.

מזכירות בית המשפט תשלח עותק פסק הדין לבאי כח הצדדים.

ניתן היום, כ"ח אייר תשע"ו, 05 יוני 2016, בהעדר הצדדים.

א. וינשטיין, שופטת

י. ליפשיץ, שופט

י. אלרון - נשיא
[אב"ד]